

ODGOVOR NA PISANJE G. ZORANA JELENCA IN ADS O KARIERNI ORIENTACIJI

Saša Niklanovič
12.1.2016

Povzetek odgovora

Andragoško društvo Slovenije (ADS) je v letu 2015 objavilo več člankov g. Zorana Jelenca in enega ge. Sabine Jelenc Krašovec, v katerih napadata termin »karierna orientacija« in navajata številne neresnične informacije o meni. Sporočilo teh člankov je, da je bil izraz »karierna orientacija« pri nas, predvsem po moji zaslugi, uveden popolnoma nestrokovno, brez skrbi za slovenski jezik in samovoljno. Ti članki vnašajo na to področje popolno zmedo, saj si na spletnih straneh ADS (Raziskava o izrazu »karierna orientacija« – Poročilo o raziskavi, objavljeno 2. 12. 2015) lahko preberemo zahtevo (rubrika Aktualno, objava 2. 12. 2015), da je izraz »karierna orientacija« treba takoj izločiti iz javne uporabe, ker da ni bilo doseženo strokovno soglasje glede njegove uporabe. Navedeni članki sporočajo, da je bil izraz »karierna orientacija« andragogom vsiljen, kar je zelo nenavadna trditev, saj se v izobraževanju še naprej uporablja izraz »informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih«. Torej smo se znašli v situaciji, ko ADS, na pobudo g. Jelenca, zahteva odpravo izrazov, ki se več kot desetletje uporabljajo na drugih področjih, v osnovnih in srednjih šolah, v visokem izobraževanju (karierni centri) in zaposlovanju. Pika na i je raziskava o izrazu »karierna orientacija« (objavljena 2. 12. 2015), ki je bila narejena na majhnem vzorcu ljudi, ki povečini sploh ne delajo na področju karierne orientacije.

Ob prebiranju navedenih člankov dobi bralec vtis, da na tem področju obstajajo veliki in nepremostljivi problemi, toda ni tako. Spreminjanje terminologije karierne orientacije v Sloveniji je bil del razvojnega procesa, v katerega so bili vključeni predstavniki vseh relevantnih deležnikov, tudi s področja izobraževanja odraslih. V teh procesih so vseskozi sodelovali tudi predstavniki Andragoškega centra Slovenije, ki so vedno predstavili specifičnost svetovanja v izobraževanju odraslih. Pogledi včasih niso bili povsem enaki, a sodelovanje je bilo vedno spoštljivo in se je končalo tako, da se pri svetovanju v izobraževanju odraslih še naprej uporablja terminologija, ki je nastala v izobraževanju odraslih. Zato sem prepričan, da IO ADS, ki je podprl »prizadevanja g. Jelenca«, ni seznanjen z ustreznimi dokumenti in razvojem dogodkov, sicer ne bi objavil zahtev po odpravi izraza »karierna orientacija«. Te zahteve namreč pomenijo poskus spreminjanja terminologije na nekem področju brez sodelovanja velike večine tistih, ki na tem področju delajo in razvijajo stroko. Andragogi s tem zahtevate »ukinitve terminologije« na področjih zunaj izobraževanja odraslih, čeprav sta dve najbolj pristojni telesi (Strokovna skupina za vseživljenjsko karierno orientacijo in Jezikovno razsodišče) pisno sporočili, da zavračata spreminjanje terminologije, ki je ustaljena in usklajena. Menim, da je g. Jelenc, ki ima nedvomno velike zasluge na področju izobraževanja odraslih, to pot šel predaleč. Videti je, da to ugotavlja tudi ADS, ki je po mojem opozorilu članke g. Jelenca opremilo z obvestilom »Prispevek je mnenje in delo avtorja, ne izraža nujno stališča ADS v celoti« (hranim izpise spletne strani z dne 8. 12. 2015, kjer tega stavka še ni bilo). Ker je bilo objavljenih veliko neresničnih informacij in ker se s takim početjem po mojem mnenju dela škoda karierni orientaciji in andragogiki, menim, da bi moral IO ADS storiti še kakšen korak več.

V daljšem odgovoru bom predstavil dogodke in dokumente, ki pričajo, da noben od očitkov ne drži.

CELOTNO BESEDILO ODGOVORA

Odgovor se nanaša na sporne članke in dopise g. Zorana Jelenca, ki so bili leta 2015 objavljeni na spletni strani ADS v rubriki Aktualno, in na en članek ge. Sabine Jelenc Krašovec. Avtorja v teh besedilih izražata svoje nestrinjanje z izrazom »karierna orientacija«. Nestrinjanje seveda ni problematično, zelo problematično pa je, da nestrinjanje izražata zelo nestrpno in nespoštljivo, da pri

tem navajata vrsto neresničnih trditev s katerimi me poskušata strokovno in osebno diskvalificirati. Odgovor se nanaša na naslednje prispevke:

Avtor: g. Zoran Jelenc:

- Terminološki kandidat še enkrat – »Vseživljenjska karierna orientacija« (objavljeno 7. 3. 2015)
- Terminološki kandidat še enkrat – »Vseživljenjska karierna orientacija« (objavljeno 21. 4. 2015)
- Pravljica o karierni orientaciji na Terminološkem razsodišču (objavljeno 21. 4. 2015)
- Raziskava o izrazu »Karierna orientacija« – Poročilo o raziskavi (objavljeno 2. 12. 2015)

Avtorica: ga. Sabina Jelenc Krašovec:

- Sporna uporaba termina »Vseživljenjska karierna orientacija« (objavljeno 7. 3. 2015)

Ti prispevki so le nadaljevanje neupravičene dolgotrajne gonje, ki jo proti izrazu »karierna orientacija« že dolgo uprizarja Z. Jelenc in me navaja kot glavnega »krivca«. Do tega trenutka se na njegovo pisanje nisem odzival, toda v zgoraj navedenih prispevkih je svojo gonjo stopnjeval in jo pripeljal do ravni, ki je povsem nesprejemljiva. Na žalost tega ni v celoti uvidel Izvršni odbor ADS, ki te članke objavlja in se (delno?) z njimi strinja.

Zaplet ima dva vidika. Prvi se nanaša na strokovno in terminološko ustreznost izraza »karierna orientacija«, na procese spreminjanja terminologije in na očitke o moji vlogi v tem procesu. V svojem prispevku se ukvarjam s tem vidikom. Drugi vidik je pravni, nanaša se na podtikanja in neresnične trditve o moji vlogi pri nastanku izraza »karierna orientacija«, s katerimi me g. Zoran Jelenc in ga. Sabina Jelenc Krašovec poskušata strokovno in osebno diskvalificirati. Ker je to početje že zdavnaj preseglo meje sprejemljivega, se s tem vidikom že ukvarja moj odvetnik.

Svoje očitke je g. Jelenc strnil v Poročilu o raziskavi o karierni orientaciji (str. 8, objavljeno 2. 12. 2015), citiram:

»Samovoljnost vpeljevanja strokovnih izrazov

- *Strokovna terminologija se ne bi smela razvijati brez soglasja ustreznih strok in strokovnjakov.*
- *Terminološke zadrege je potrebno reševati v sodelovanju, ne more jih reševati zgolj ena institucija.*
- *Izraza, ki ni strokovno usklajen, se ne sme uporabljati v javnih dokumentih, seveda tudi v zakonu ne.*
- *O izrazu, ki ni usklajen, kot je 'karierna orientacija', ne moremo govoriti, da je ustaljen; tudi če ima o ustaljenosti izraza jezikovno razsodišče SAZU drugačno mnenje, ko ocenjuje, da je deset let uporabe izraza dovolj dolga doba, da ga štejemo za ustaljenega.«*

Ustreznost in neustreznost izrazov

Najprej želim pojasniti, kako smo v procesu razvoja karierne orientacije in spreminjanja terminologije presojali ustreznost oziroma neustreznost terminologije. Izhajali smo iz dejstva, da je karierna orientacija družbena dejavnost, katere cilj je pomagati posamezniku pri razvoju kariere danes in v prihodnje, zato se mora seveda nenehno prilagajati spremenjenim razmeram v družbi. Hiter razvoj povsod povzroča tudi težave v strokovni terminologiji. Kot primer naj navedem izraz »kariera«, ki ga ne moremo presojati s kriteriji, ki so veljali pred nekaj desetletji (glej odstavek »Kariera«).

Naslednje vprašanje je, kdo je tisti, ki odloča o rabi in ustreznosti nekih izrazov, ki se uporabljajo v neki družbeni dejavnosti. Lahko si pomagamo z mnenji nekaterih priznanih avtorjev, ki jih navaja tudi g. Jelenc, a obstaja več sodobnih priznanih avtorjev, ki izraze definirajo povsem drugače, kakor bolj

ustreza današnjim razmeram. Stroka vsekakor mora zagotoviti podlage, a povečini se terminologija oblikuje v sodelovanju stroke in vseh drugih deležnikov. Tak pristop se je uveljavil v mreži ELGPN¹ (European Lifelong Guidance Expert Group), ki je leta 2012 sprejela Slovar karierne orientacije² (gre za pojmovnik). Slovar je zelo dobra in koristna usmeritev za oblikovanje terminologij v državah članicah, saj vsebuje definicije, ki so plod dogovorjenih konceptov posameznih izrazov. V dosedanjih razpravah o karierni orientaciji v Sloveniji smo se dosti bolj naslanjali na dogovorjene evropske definicije kot na posamezne akademske vire, še zlasti če so ti nastali v oddaljenih časovnih obdobjih. V odgovoru se bom zato večkrat skliceval na navedeni slovar, prvič v naslednjem odstavku.

Izraz »career« (kariera)

G. Jelenc navaja, da je beseda »kariera« tujka in da ima izrazito slabšalen pomen (Raziskava o izrazu »karierna orientacija« – Poročilo o raziskavi, str. 5). Točno to sem nekoč tudi sam zapisal, toda od takrat je minilo kakšnih petindvajset let. Od takrat smo doživeli velike spremembe, izraz »kariera« se je na vseh področjih uveljavil bistveno bolj, kot je kdor koli pričakoval. Izraz srečamo povsod: kariera, karierni center, karierna orientacija, karierno svetovanje, karierni svetovalec, karierni načrt, karierna pot, karierni razvoj, karierni tabor, Društvo za karierno orientacijo itd. Iz sobesedila je povsem jasno, da se izraz ne uporablja v slabšalnem pomenu. Nobena organizacija, na primer, ne bi odprla kariernega centra, če bi ta izraz imel slabšalni pomen. V Sloveniji imamo visokošolski izobraževalni program »Izobraževanje odraslih in razvoj kariere« in prepričan sem, da ga ne bi bilo, če bi izraz »kariera« res imel tak pomen, kot trdi g. Jelenc.

Že dolgo je tega, ko se je definicija »kariere« spremenila, najprej v strokovnih krogih, nato v javnosti, pred nekaj leti pa tudi na ravni EU. Kariera ni več definirana kot plezanje po hierarhični lestvici, kot je bila pred tridesetimi leti razumljena skoraj povsod v Evropi, niti ni vezana samo na delo. Dogovorjena definicija »kariere« danes vključuje učenje, izobraževanje in delo. V prej navedenem slovarju ELGPN je kariera definirana kot (citiram originalno dikcijo, da se izognemo težavam s prevodom): »*The interaction of work roles and other life roles over a person's lifespan, including how they balance paid and unpaid work, and their involvement in learning and education*«. Kariera je danes pojem, ki se nanaša na izobraževanje, učenje in delo in nikakor ni več vezana le na poklic. Še več, izraz »poklic«³ je v kontekstu karierne orientacije, predvsem na področju odraslih, izrazito preozek. V prej navedenem Poročilu o raziskavi g. Jelenc tudi navaja, da bi namesto izraza »kariera« morali uporabiti ustreznejši slovenski prevod »poklicna pot«. Že dolgo pred tem smo tudi v Sloveniji spoznali, da »kariera« in »poklic« nista sopomenka in da izraza »career« ne moremo prevajati kot poklic oziroma poklicna pot. To je razlog, da se je v tej dejavnosti začel uporabljati izraz »kariera«. Vsi tisti, ki smo v zadnjih petindvajsetih letih sodelovali v procesu preimenovanja »poklicnega usmerjanja« v »karierno orientacijo«, smo torej izraz »kariera« uporabili zato, ker smo menili, da noben drug prevod ni ustrezen, ne pa zato, ker ne bi skrbeli za slovenski jezik, kot pravi g. Jelenc. Izraz »kariera« danes pri nas in v svetu tako razširjen, da je nerealno pričakovati, da bi lahko ta izraz »izločili iz rabe«, kot to predlaga g. Jelenc.

Mislim, da je definicija kariere eno od ključnih vprašanj v diskusiji o »spornosti« izraza »karierna orientacija«. Če sprejmemo dogovorjeno definicijo, postane jasno, da uporaba izraza »kariera« v zloženki »karierna orientacija« sploh ni sporna. Vsakdo ima seveda pravico povedati, kaj si misli o

¹ ELGPN je evropska mreža, ki združuje predstavnike deležnikov, ki sodelujejo pri karierni orientaciji. Mreži, v kateri že od ustanovitve pred osmimi leti sodeluje tudi Slovenija, tvorijo odločevalci, strokovnjaki in predstavniki različnih združenj in drugih organizacij, npr: CEDEFOP, ETF itd.

² <http://www.elgpn.eu/glossary>

³ Z izrazom »poklic« prevajalci prevajajo angleške izraze »occupation«, »vocation«, v nekaterih primerih tudi »profession«.

tem izrazu, vendar nima pravice rušiti tega, kar so drugi zgradili v sodelovanju in upoštevanju sodobnih strokovnih spoznanj, in blatiti tistih, ki smo pri tem sodelovali.

Izraz »career guidance« (karierna orientacija) v Evropskem terminološkem slovarju karierne orientacije

Problem terminologije na tem področju obstaja tudi v mnogih drugih evropskih državah, do izraza pa je prišlo po letu 2000, ko je Evropska Komisija začela spodbujati razvoj politike na tem področju. Koristnost prej navedenega Evropskega slovarja karierne orientacije je v tem, da vsebuje dogovorjene definicije ključnih izrazov s tega področja, kar je pomembno pri razvoju nacionalne terminologije. Nacionalna terminologija je stvar dogovora med deležniki in ta dogovor je bil pri nas sprejet, kar bom predstavil v nadaljevanju. Čeprav ta slovar ni obvezen, menim, da moramo vsaj delno upoštevati dogovorjene definicije. Ta slovar seveda definira izraza »guidance« oziroma »career guidance«, katerih prevode g. Jelenc označuje kot sporne. Slovar pravzaprav samo povzema definicijo tega izraza, ki je bil na evropski ravni najprej uradno objavljen v evropski Resoluciji o karierni orientaciji leta 2004. V evropskem slovarju vseživljenjske karierne orientacije⁴ (ELGPN) je ta definicija povzeta in jo v celoti navajam, saj je pomembna za našo debato. Ohranil bom izvirno besedilo, da se izognemo morebitnim zapletom glede prevodov:

»Career guidance

A range of activities that enable citizens of any age, and at any point in their lives, to identify their capacities, competences and interests; to make meaningful educational, training and occupational decisions; and to manage their individual life paths in learning, work and other settings in which these capacities and competences are learned and/or used.

COMMENT: Career guidance is defined in the same way as lifelong guidance. Guidance is provided in a range of settings: education, training, employment, community, and private. Career or vocational guidance is often just called guidance by practitioners. Guidance is in fact an umbrella that encompasses counselling as well as activities such as informing, coaching, teaching, assessment and advocacy. It is treated as a synonym of guidance and vocational guidance⁵. Educational guidance, however, has been treated as a more specific term. Source: Council of the European Union (2008).«

1 PREGLED NASTAJANJA TERMINOLOGJE NA PODROČJU KARIERNE ORIENTACIJE SLOVENIJI

V odgovoru bom najprej predstavil dogodke, ki so pripeljali do izraza karierna orientacija, in dejstva (dokumente in druge vire), ki to dokazujejo. Želim tudi na kratko predstaviti razloge, ki so botrovali konkretnim odločitvam, saj je to pomembno za razumevanje celotnega procesa. Prepričan sem, da bo pregled jasno pokazal, da noben od prej navedenih očitkov ne drži (glej str. 2).

Od poklicnega usmerjanja do karierne orientacije

Izraz »orientacija« je poleg izraza »kariera« za g. Jelenca najbolj sporen. V tem odstavku bom opisal proces, v katerem se je ta izraz uveljavil, in priložil povezave do ustreznih virov. Najprej pa nekaj informacij o rabi izraza »orientacija« na tem področju. Pri poimenovanju dejavnosti sta izraza »guidance« in »orientation« mednarodno priznana kot sinonima. Uporabljata se tudi za kot prevod⁶.

⁴ <http://www.elgpn.eu/publications/browse-by-language/english/elgpn-tools-no.-2-llg-glossary/>

⁵ Podčrtal avtor tega prispevka. Ta stavek je pomemben za našo razpravo.

⁶ Glej angleško in francosko verzijo naziva IAEVG: <http://iaevg.net/>

Izraz »orientacija« se na tem področju uporablja v številnih evropskih jezikih, v francoščini, italijanščini, španščini, portugalsščini, romunščini, delno (vse pogosteje) pa tudi v nemščini. Tudi v slovenščini izraz »orientacija« ni nov, ampak ga že desetletja uporabljajo zamejski Slovenci v Italiji kot prevod italijanskega izraza »orientamento professionale«. Pri naj je bil izraz »orientacija« uveden leta 1999 kot nadomestilo izraza »poklicno usmerjanje«.

Po uvedbi usmerjenega izobraževanja leta 1981 so starši učencev in širša javnost začeli poklicno usmerjanje povezovati z usmerjenim izobraževanjem. Poklicno usmerjanje je bilo pogosto razumljeno kot del politično vsiljenega usmerjenega izobraževanja, ki že ob uvedbi ni bilo dobro sprejeto. Čeprav je poklicno usmerjanje obstajalo že prej, in zaradi uvedbe usmerjenega izobraževanja koncepta dela (razen na papirju) ni bilo bistveno spremenjen, so odločevalci in delodajalci razumeli, da gre za nekakšno usmerjanje mladih v poklice, predvsem tiste, ki jih na trgu dela primanjkuje. Na sestankih smo lahko slišali njihove izjave, na primer: »Šolski svetovalni delavci učence vse premalo usmerjajo v poklice, kot so ...« V bodoče bo treba učence bolje usmerjati ...«, »Svetujte mu, da se vpiše na ...« itn. Izraz poklicno usmerjanje je bil razumljen, kakor da obstaja na eni strani nekdo, ki usmerja (usmerjevalec), na drugi pa nekdo, ki je usmerjan (stranka). Taka pričakovanja in pritiski so sprožili prikrito, včasih pa tudi odkrito nasprotovanje šolskih svetovalnih delavcev, ki so pogosto izjavljali, da so svetovalci in ne usmerjevalci. Prišel je konec usmerjenega izobraževanja, psihologi/svetovalci na Zavodu RS za zaposlovanje smo začeli razvijati nove koncepte in metode dela, a izraza poklicno usmerjanje v začetku nismo spreminjali. Računali smo, da bo nov koncept dela izboljšal podobo poklicnega usmerjanja v javnosti. To se ni zgodilo, pravzaprav je bilo vedno slabše, dogajalo se je, na primer, da so nas ravnatelji šol posmehljivo spraševali: »Usmerjenega izobraževanja je konec, vi pa še kar usmerjate?«, da je profesor študentu zavrnil »poklicno usmerjanje« kot temo diplomske naloge z obrazložitvijo, da »usmerjeno izobraževanje ne more biti tema diplomske naloge« itn. Postalo je jasno, da mnogi na poklicno usmerjanje gledajo kot na del propadlega usmerjenega izobraževanja in da naša pojasnila o prenovi te dejavnosti ne bodo zalegla. To je bil prvi razlog, da smo psihologi na zavodu začeli razmišljati o spremembi naziva. Drugi razlog je bil ta, da smo v tistem obdobju začeli izvajati poklicno usmerjanje tudi za brezposelne (prej smo vključevali predvsem šolsko mladino), izraz poklicno usmerjanje pa po mnenju mnogih ni bil primeren izraz za delo z odraslim. Sredi devetdesetih let smo na Zavodu za zaposlovanje v okviru projekta Prenova poklicnega usmerjanja opravili temeljito razpravo, v kateri je sodelovalo približno petdeset psihologov, ki so takrat delali v službi za poklicno usmerjanje, in še nekaj drugih sodelavcev nepsihologov. Nihče med nami ni bil navdušen nad zamenjavo izraza, a smo se zavedali, da je potrebna. V razpravi smo analizirali več mogočih izrazov, odločitev ni bila lahka, na koncu smo se odločili za izraz »poklicna orientacija«, ki naj bi veljal do spremembe zakona o zaposlovanju. Mnenja so bila včasih različna, a smo se vsi strinjali, da je orientacija bistveno manj direktiven izraz kot usmerjanje. Predlog je bil oblikovan v strokovnem krogu, ko pa ga je potrdilo vodstvo zavoda, je bil uveden v ustrezne zavodske dokumente.

To dogajanje opisujem zato, da bi pojasnil, da je bil izraz orientacija že v samem začetku oblikovan v široki strokovni skupini in da smo pri tem tehtali različne vidike, strokovne in terminološke.

Orientacija v Programskih smernicah za delo šolskih svetovalnih služb

Želim opozoriti, da g. Zoran Jelenc v svojih prispevkih ne navaja, da se izraz »orientacija« že petnajst let uporablja tudi v naših šolah⁷, sprva kot »poklicna orientacija«. Kolikor mi je znano, je bil najprej uradno uporabljen v dokumentih »Programske smernice – svetovalna službe v osnovni šoli«⁸ in »Programske smernice – svetovalna služba v gimnazijah, nižjih in srednjih poklicnih šolah ter

⁷ Izraz »orientacija« se uporablja v kombinacijah poklicna orientacija, karierna orientacija ipd.

⁸ http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program_drugo/Programske_smernice_za_svetovalno_sluzbo_v_osnovni_soli.pdf

strokovnih šolah in v dijaških domovih»⁹. Poklicna orientacija je v obeh dokumentih opredeljena kot delovno področje šolskih svetovalnih služb, kar pomeni, da ni definirana kot krovni pojem šolskega svetovalnega dela. Oba dokumenta je pripravila kurikularna komisija za svetovalno delo, ki je delovala v sklopu takratne kurikularne prenovе, potrdil pa ju je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje dne 13. 5. 1999. Komisija je štela deset članov, kar je razvidno iz obeh priloženih dokumentov. Poleg praktikov in predstavnikov institucij so bili v komisiji univerzitetni profesorji (psihologija, pedagogika, socialno delo itd.). Imenovan sem bil v skupino kot predstavnik službe za poklicno orientacijo Zavoda RS za zaposlovanje, ki je takrat večino svojih dejavnosti karijerne orientacije posvečal šolski mladini.

Pri obravnavi področja »poklicno usmerjanje« je skupina najprej temeljito preučila problem negativne konotacije, ki si ga je ta izraz pridobil v obdobju usmerjenega izobraževanja. Člani smo se še kako dobro zavedali težav pri zamenjavi izrazov oziroma uvajanju novih in menili, da je treba izraz zamenjati le, kadar za to obstajajo res močni razlogi (tako je tudi mnenje jezikoslovcev). Vsi smo se strinjali, da je izraz poklicno usmerjanje preveč kontaminiran, da ne ustreza novim družbenim, ekonomskim in političnim razmeram in ga je treba zamenjati. Tudi v tej skupini odločitev ni bila lahka. V fazi iskanja primerne izraza smo obravnavali več možnosti, tudi nekatere, ki jih navaja g. Jelenc. Tehtali smo predvsem med »poklicnim svetovanjem« (slovenski izraz) in »poklicno orientacijo« (tujka). Skupina se je odločila za poklicno orientacijo in v dokumentu »Programske smernice – svetovalna službe v osnovni šoli« (str. 24) je naveden strokovni razlog, ki je botroval taki odločitvi:

»Izraz poklicna orientacija nadomešča staro poimenovanje tega področja, "poklicno usmerjanje", ker bolj ustreza sedanjim razmeram in novejšim strokovnim spoznanjem. Poklicna orientacija zajema naslednje aktivnosti: poklicno informiranje, diagnosticiranje, poklicno svetovanje, poklicno vzgojo, namestitve, zastopanje, povratno informiranje in spremljanje svetovance.

Pri tem se sklicujemo na mednarodno sprejeto klasifikacijo aktivnosti poklicne orientacije, ki je objavljena v dokumentu "Educational and Vocational Guidance in European Community" (1993).«

Če bi izraz »poklicno usmerjanje« preimenovali v »poklicno svetovanje«, kar je ena od možnosti, ki jo omenja g. Jelenc, bi prišli v situacijo, da bi bil nadredni izraz enak kot eden od podrednih izrazov. To bi v praksi povzročalo zmedo, zato se je skupina hotela temu izogniti.

Danes se v šolah uporabljata izraza »poklicna orientacija«, vse pogosteje pa »karierna orientacija«. Sliko o tem dobite že, če v spletni iskalnik vtipkate ključne besede »karierna orientacija šole« ali »poklicna orientacija šole«. Izraz »karierna orientacija« vse pogosteje uporablja tudi Zavod za šolstvo¹⁰.

Iz priloženih dokumentov je jasno razvidno, da je trditev, da sem izraze samovoljno uvajal, povsem neresnična. Termin je bil uveden ob kurikularni prenovi v skladu z veljavnimi postopki. V komisiji so sodelovali predstavniki vseh relevantnih institucij. V skupini je bil tudi profesor pedagogike, ki se je s sklepi strinjal in ni nikoli izjavil, da se mu izraz »orientacija« zdi strokovno sporen, kot to trdi g. Jelenc. Ne obstajajo prav nikakršni znaki, ki bi kazali, da bi jaz ta termin lahko samovoljno uvajal, kaj šele dokazi za to.

⁹ http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/ministrstvo/Publikacije/Programske_smernice_SS.pdf

¹⁰ <http://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/posvet-ssd-20150417.pdf>

Nacionalni forum za karierno orientacijo

Leta 2004 je bila sprejeta prva evropska resolucija o Vseživljenjski karierni orientaciji¹¹, ki je karierno orientacijo postavila ob bok vseživljenjskemu učenju in države članice med drugim pozvala k medresorskemu sodelovanju, njen cilj pa je bil večja učinkovitost te dejavnosti. Za to je Evropska komisija iz evropskega Programa skupnih ukrepov (Joint Actions Programme) financirala ustanavljanje t. i. nacionalnih forumov za karierno orientacijo, ki bi koordinirali sodelovanje med različnimi institucijami in resorji na področju karierne orientacije. Na pobudo takratnega MDDSZ se je v projekt NGPF – National Guidance Policy Forum – vključila tudi Slovenija. Takrat sem bil zaposlen na Zavodu RS za zaposlovanje in sem bil imenovan za vodjo tega projekta. V okviru projekta so bili v enajstih državah ustanovljeni nacionalni forumi za karierno orientacijo, tudi pri nas. Različne institucije so v forum imenovalle svoje predstavnike, skupaj je bilo 22 članov, predvsem strokovnjakov, in nekaj predstavnikov ustanov, ki odločajo. Forum je na dnevni red uvrstil tudi razpravo o terminologiji, saj je bilo v projektnih gradivih treba uporabiti izraz »career guidance« oziroma »guidance«. Tudi v tej skupini je bila opravljena razprava, na koncu je bil sprejet predlog, da začnemo uporabljati izraz »karierna orientacija«. Gospa Sabina Jelenc Krašovec je bila članica te skupine in je povedala, da ji izraz »karierna orientacija« ni všeč, a drugega predloga takrat ni podala. Izraz »karierna orientacija« se je širše začel uporabljati po letu 2004. Forum je bil zametek »Strokovne skupine za vseživljenjsko karierno orientacijo«, ki jo je leta 2008 imenovalo takratno Ministrstvo za šolstvo in šport. Skupina deluje še danes, vseskozi pa so jo vodili predstavniki izobraževalnih institucij.

Zakon u urejanju trga dela

Zakon u urejanju trga dela¹² iz leta 2010 je uvedel izraz »vseživljenjska karierna orientacija« na področju zaposlovanja. Zakon se nanaša na vse izvajalce storitev karierne orientacije (Zavod za zaposlovanje in zasebne agencije, ki si morajo pridobiti koncesijo) in definira storitve karierne orientacije. Pri pripravi osnutka zakona nisem sodeloval, da je uporabljen izraz vseživljenjska karierna orientacija sem izvedel šele, ko je osnutek prišel v javno obravnavo. Šele takrat smo v Društvu za karierno orientacijo na osnutek dali neke komentarje in predloge.

Slovenski Terminološki slovarček karierne orientacije

Navedbe g. Jelenca o moji vlogi pri pripravi Terminološkega slovarčka karierne orientacije so očitno neresnične in žaljive. V njegovih prispevkih, med drugim v »Terminološki kandidat še enkrat – Vseživljenjska karierna orientacija« (str. 1, objavljeno 7. 3. 2015), lahko preberemo naravnost abotne trditve, da sem »imenoval, sklical in vodil skupino za obravnavanje pojmov s področja karierne orientacije«. Nič od tega ni res. Neverjetno je, da tudi ga. Sabina Jelenc Krašovec, ki je bila članica skupine za pripravo Terminološkega slovarčka, zapiše (glej: Sporna uporaba termina »Vseživljenjska karierna orientacija«, objavljeno 7. 3. 2015), da sem bil vodja projekta in vodja strokovne skupine. Dejansko nisem bil ne eno ne drugo, kar postane jasno takoj, ko odpremo Terminološki slovar¹³ (stran 2 in 3).

Poglejmo nekaj dejstev: Terminološki slovarček karierne orientacije je nastal leta 2011 v okviru projekta Vseživljenjska karierna orientacija – Nacionalna koordinacijska točka. Projekt je sofinanciral Evropski socialni sklad, izvajal ga je Zavod RS za zaposlovanje, vodja projekta je bila ga. Staša Bučar - Markič. Zavod je vse člane uradno povabil k sodelovanju, tudi mene, in vsi smo, tudi ga. Sabina Jelenc Krašovec, z Zavodom sklenili pogodbe o sodelovanju. Obstajajo uradna povabila k sodelovanju,

¹¹ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%209286%202004%20INIT>

¹² [Uradni list RS, št. 80/2010 z dne 12. 10. 2010](#)

¹³ https://www.ess.gov.si/files/3594/terminoloski_slovar.pdf

pogodbe in drugi dokumenti, ki nedvoumno pričajo, da so očitki, ki jih naslavljata oba avtorja, popolnoma neresnični. Zavod je, na podlagi predhodno opravljene razprave v Strokovni skupini za vseživljenjsko karierno orientacijo, k sodelovanju povabil člane z različnih področij, kjer delujejo službe, ki mladim in odraslim pomagajo pri razvoju kariere. Seznam članov skupine je na drugi strani slovarčka. Moja vloga v skupini je bila specifična le v tem, da me je Zavod povabil, naj pred začetkom dela skupine poročam o dogajanju na področju terminologije v EU in napišem uvod v slovarček. Menim, da so za to imeli tehten razlog, saj sem v tistem obdobju aktivno sodeloval pri pripravi evropskega slovarja karierne orientacije, ki je nastajal v mreži ELGPN. V času delovanja skupine sem bil član z enakim statusom kot vsi drugi, kolikšen pa je bil moj »vpliv«, bo razvidno iz naslednjega opisa.

Najbolj se je debata zapletla prav okrog izraza »karierna orientacija«. Predstavnik andragogov in pedagogov sta kategorično zavrnila možnost, da bi se termin »karierna orientacija« nanašal tudi na področje svetovanja v izobraževanju odraslih. Predlagal sem sicer podobno rešitev kot v primeru šolskega svetovalnega dela (tj. da bi karierna orientacija bila del svetovanja v izobraževanju odraslih, ne pa kot krovni izraz, kar pravi ga. Sabina Jelenc v svojem prispevku), a ta predlog ni bil sprejet. V skupini smo sprejeli njune zahteve in se dogovorili, da se »karierni orientaciji« doda sopomenka »karierno svetovalno delo«. Sprejeli smo celo sklep, da se za prevod izraza »guidance« uporablja izraz »svetovalno delo«, kljub mojemu komentarju, da to ni v skladu z dogovorjenimi definicijami v EU. V evropskem slovarju vseživljenjske karierne orientacije ELGPN je izraz svetovanje namreč definiran kot: *»The interaction between a professional and an individual helping them to resolve a specific problem or issue«*. Svetovanje je namreč le ena od aktivnosti »career guidance«.

Andragogom torej ni bilo nič vsiljenega, sprejeti so bili vsi predlogi ge. Sabine Jelenc Krašovec, razen tistega, da se v celoti odpravi izraz »karierna orientacija« na drugih področjih, tj. v šolah in na področju zaposlovanja. Temu smo se namreč uprli predstavniki področja zaposlovanja, saj je to izraz, ki je že dolgo uveljavljen in urejen z Zakonom o urejanju trga dela. Prav zaradi teh intervencij je slovarček bolj odraz kompromisov kot poenotenja skupnih izrazov.

Mnenje jezikovnega razsodišča

G. Jelenc je leta 2015 svoje zahteve dvakrat poslal na »Jezikovno razsodišče« (uradni naziv SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Sekcija za terminološke slovarje) in obakrat so njegove zahteve po zamenjavi izraza »karierna orientacija« gladko zavrnil in podali utemeljitve. Oba odgovora sta objavljena na spletni strani ADS (prvi 7. 3. 105, drugi 2. 12. 2015). G. Jelenc je svoje pisanje v preteklosti pošiljal na ministrstva in različne naslove in, kolikor mi je znano, ga nobena institucija ni podprla.

Mnenje Strokovne skupine za vseživljenjsko karierno orientacijo

G. Jelenc je zahtevo za spremembo izraza osebno poslal tudi na Strokovno skupino za vseživljenjsko karierno orientacijo, ki jo je imenovalo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Ta skupina je bila imenovana za spodbujanje sodelovanja in koordinacije med različnimi resorji in institucijami, ki se ukvarjajo s karierno orientacijo. Tudi ta skupina je njegov predlog zavrnila. Citiram del odgovora z dne 16. 3. 2015:

»Strokovna skupina je mnenja, da uporaba pojma 'karierna orientacija' ni sporna. Termin opredeljuje zakonodaja (Zakon o urejanju trga dela), definira pa ga tudi Terminološki slovarček karierne orientacije (Kohont idr. 2011). Slednjega je pripravila delovna skupina predstavnikov različnih strok, ki sodelujejo na področju svetovalnega dela. V uvodu k Terminološkemu slovarčku je zapisano, da je skupina ugotovila naslednje: "Ugotovili smo, da v slovenščini nimamo enotnega pojma za "guidance". Angleški izraz je tako širok, da v njem

vsaka stroka in vsaka institucija najde vsaj večino svoje dejavnosti, če že ne vso... Pomemben je dogovor skupine, da se v slovenščini "guidance" v najširšem smislu poimenuje svetovalno delo, katerega ena od zvrsti je tudi karierna orientacija ali karierno svetovalno delo (prav tam, 2012:3).«

Očitki niso utemeljeni

Po tem pregledu se očitki g. Jelenc, ki sem jih navedel na začetku svojega odgovora, kažejo v povsem drugi luči. V nadaljevanju podajam kratke odgovore na te očitke:

Očitek: »Samovoljnost vpeljevanja strokovnih izrazov«.

Odgovor: G. Jelenc na mnogih mestih navaja, da sem samovoljno vpeljal izraz »karierna orientacija«. Navajam le en vir, »Poročilo o raziskavi o izrazu Karierna orientacija«, kjer je na prvi strani g. Jelenc zapisal: *»Izraz je vpeljal g. Saša Niklanovič ...«* Dejstva, ki sem jih predstavil, jasno pričajo, da so bile vse spremembe izrazov na tem področju uvedene po postopkih, ki so za to predvideni, in da so jih potrdili ustrezni organi in institucije. Če sem izraz predlagal (običajno je bilo v razpravi več predlogov), ga nikakor nisem jaz »vpeljal«. Naziv neke dejavnosti je v prakso vpeljan takrat, ko ga v svoje dokumente in delo vključijo ustrezne institucije, ki za svojimi odločitvami stojijo in zanje odgovarjajo.

Očitek: »Strokovna terminologija se ne bi smela razvijati brez soglasja ustreznih strok in strokovnjakov«.

Odgovor: Nisem sodeloval pri vseh razpravah in spremembah izraza »karierna orientacija«, kadar pa sem sodeloval, so praviloma razprave potekale v konstruktivnem vzdušju in se končale z usklajenimi rešitvami. V vseh teh razpravah mi je znan le en primer ločenega mnenja (en član skupine za pripravo Terminološkega slovarčka), a smo se tudi takrat drugi člani skupine s kompromisnimi rešitvami strinjali. Soglasje ne pomeni, da se bodo z neko rešitvijo prav vsi strinjali.

Očitek: »Terminološke zadrege je potrebno reševati v sodelovanju, ne more jih reševati zgolj ena institucija«.

Odgovor: Ni jasno, katero institucijo ima g. Jelenc v mislih, saj je v skupini za Terminološki slovar sodelovala tudi ga. Sabina Jelenc Krašovec). Katera koli že je, dokumenti kažejo, da so bile spremembe uvedene v tesnem sodelovanju med številnimi ustreznimi institucijami, med katerimi je skoraj vedno tudi Andragoški center Slovenije, občasno pa tudi druge institucije izobraževanja odraslih.

Očitek: »Izraza, ki ni strokovno usklajen, se ne sme uporabljati v javnih dokumentih, seveda tudi v zakonu ne«.

Odgovor: V odgovoru sem navedel vrsto dokazov, da je izraz bil strokovno usklajen, zato jih na tem mestu ne bom ponavljal.

Očitek: »O izrazu, ki ni usklajen, kot je 'karierna orientacija', ne moremo govoriti, da je ustaljen; tudi če ima o ustaljenosti izraza jezikovno razsodišče SAZU drugačno mnenje, ko ocenjuje, da je deset let uporabe izraza dovolj dolga doba, da ga štejemo za ustaljenega«.

Odgovor: Jezikovno razsodišče SAZU je na osnovi dokumentov pravilno ugotovilo, da je izraz usklajen in ustaljen.

Trdim nasprotno, da je bilo pri izrazu »karierna orientacija« več usklajevanj kot pri večini drugih sorodnih dejavnosti. Poleg tega, da je v rednih postopkih spreminjanja izraza sodelovala množica predstavnikov različnih institucij, je bila izvedena še vrsta dodatnih dejavnosti. Naj navedem posvet Vseživljenjsko učenje in izobraževanje odraslih (zbornik je izdal Pedagoški institut, 2008),

Terminološki slovarček karierne orientacije, mnenje Jezikovnega razsodišča in mnenje Strokovne skupine za vseživljenjsko karierno orientacijo.

2 KAJ JE GLAVNI PROBLEM

Pregled razvoja terminologije karierne orientacije v Sloveniji jasno pokaže, da skrb za slovenski jezik in strokovna neustreznost ne moreta biti razlog za napade in očitke obeh avtorjev. Do zdaj sem v glavnem opisoval razvoj terminologije in predstavil nekatera dejstva, v tem poglavju bom podal svoje videnje dejanskega problema.

Napadi g. Jelenca na izraz »karierna orientacija« in name so se začeli, ko sem v nekaterih poročilih predstavil evropsko definicijo karierne orientacije, ki se nanaša na področja zaposlovanja, izobraževanja, vključno z izobraževanjem odraslih, in na druge sektorje¹⁴. Takrat sem bil član Strokovne skupine za vseživljenjsko karierno orientacijo pri Evropski komisiji (European Commissions Expert Group on Lifelong Guidance)¹⁵ in je bilo normalno, da doma poročam o evropskih dogajanjih na področju karierne orientacije. Zaradi teh poročil me je g. Jelenc proglasil za »krivca« in od takrat sem bil pogosto tarča njegovih napadov, saj trdi, da sem si te izraze izmislil sam in kljub pojasnilom noče razumeti, da gre za evropske definicije. To počne še danes¹⁶.

Predstavniki izobraževanja odraslih so opozarjali na specifiko svetovanja v izobraževanju odraslih in hoteli zadržati svojo terminologijo (gre le za izraz »karierna orientacija«) in temu nihče nasprotoval. Niti jaz niti kdor koli drug izraza »karierna orientacija« andragogom oziroma izobraževanju odraslih ni vsiljeval in ga tudi danes ne vsiljuje. Ker g. Jelenc nenehno trdi, da je izraz andragogom vsiljen, sem že pred leti začel spraševati kolege, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, ali jim je poznan kakšen konkreten primer takega vsiljevanja, s katerim nisem seznanjen, a do danes nisem izvedel za noben tak primer. Nasprotno, kot je razvidno iz razvoja dogodkov, je bila leta 2011 v skupini za pripravo terminološkega slovarja sprejeta pobuda ge. Sabine Jelenc Krašovec, da se uvede izraz »svetovalno delo« kot prevod širšega izraza »guidance«. Tu pa se situacija zaplete.

Izraz »svetovalno delo«

V Evropi se uporabljata oba izraza, »guidance« in »career guidance«. Načelno je prvi širši (nanaša se na več področij), drugi pa ožji (bolj na kariero), toda v mnogih evropskih državah se v praksi zelo pogosto uporabljata oba kot sopomenki. Tak pristop je prevzet tudi v ELGPN slovarju karierne orientacije, kjer je pomen obeh izrazov izenačen, t.j. sta sopomenki¹⁷. V slovenščini pa imamo od leta 2011, ko smo sprejeli Terminološki slovar, poseben prevod za »guidance« (svetovalno delo) in poseben prevod za »career guidance« (karierna orientacija), čeprav sem opozarjal, da taka rešitev ni primerna, naj navedem le nekaj razlogov:

¹⁵ <http://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/european-commission-expert-group-lifelong-guidance-achievements-and-future>

¹⁶ V »Pravljici o karierni orientaciji in terminološkem razsodišču« (objavljena na spletni strani ADS dne 21/4/2015) se g. Jelenc norčuje iz mene zato, ker sem navedel evropsko definicijo, citiram: »...Saša objavi terminološki slovarček, v njem zapiše, da je »karierna orientacija« širši pojem kot poklicna orientacija, pravzaprav poklicna orientacija skupaj z izobraževalno orientacijo tvori »karierno orientacijo! Hhhuuuuh? Bogseusmili! Bravo Saša, ju-hu-hu!«. Naj dodam, da seveda ni res, da sem jaz objavil terminološki slovarček.

¹⁷ ELGPN slovar str. 22: "Career guidance is defined in the same way as lifelong guidance. Guidance is provided in a range of settings: education, training, employment, community, and private".

- Mnoge oblike dela znotraj karierne orientacije niso »svetovalno delo«. Del karierne v šolah izvajajo učitelji, ki poučujejo in torej ne izvajajo svetovalnega dela.
- Mnoge oblike dela so po naravi učenje (delavnice za učenje veščin) in ne svetovanje.
- Pri nekaterih oblikah karierne orientacije svetovalac ni prisoten (delo z računalniškimi aplikacijami za razvoj kariere, zato teh oblik ne moremo imenovati 'svetovalno delo').

Nov krovni izraz »svetovano delo« sicer je do neke mere uporaben v domačih okvirjih, prav nič pa ne koristi pri prevajanju. Znašli smo se v situaciji, da imata angleška izraza »guidance« in »career guidance« isti pomen, domača izraza/prevoda »svetovalno delo« in »karierna orientacija« pa različnega. Istega pomena pač ne moremo prevajati z dvema različnima prevodom, zato moramo sprejeti dejstvo, da sta možna oba prevoda in da sta enakopravna. Zato ima vsakdo pravico izraza »guidance« in »career guidance« prevajati kot karierna orientacija. Videti je, da je to tisto, kar g. Jelenca in ga. Jelenc Krašovec najbolj moti. Sprejeti bosta morala dejstvo, da se na ravni EU svetovanje v izobraževanju odraslih obravnava v kategoriji »guidance« oziroma »career guidance« in da se tega ne da ustrezno prevesti. Vsekakor imam za nastalo situacijo jaz najmanj zaslug.

Manj problematična bi morala biti raba izrazov »svetovalno delo« in »karierna orientacija« v primerih, ko ne gre za prevajanje, tj. kadar oba izraza uporabljamo za poimenovanje dejavnosti domačih institucij, saj Terminološki slovarček karierne orientacije jasno pravi (str. 16): *»Slovarček uvaja izraz 'svetovalno delo' kot široko definirani izraz (prevod izraza guidance), ki označuje poklicno, izobraževalno in osebno svetovalno delo... Poudariti moramo, da se naš terminološki slovarček ne nanaša na celotno področje svetovalnega dela, temveč zgolj na karierno orientacijo oziroma karierno svetovalno delo«*. Meje med dejavnostmi se brišejo, zato so tudi definicije okvirne, strokovnjaki iz različnih institucij in služb morajo sodelovati, toda tudi jasne opredelitve ne pomagajo, če nekdo tega noče sprejeti. Preseneča prispevek »Sporna uporaba termina 'karierna orientacija' (objavljen 7. 3. 2015 na spletni strani ADS), v katerem avtorica ga. Sabina Jelenc Krašovec zapiše:

»Če naše delo pogledamo kritično, lahko takoj ugotovimo, da se v uvodu in drugih naslovih v slovarčku kot krovni pojem še vedno uporablja pojem 'karierna orientacija'«.

Ob taki izjavi se postavlja ključno vprašanje, ali je mogoče, da ga. Sabina Jelenc Krašovec in g. Zoran Jelenc res ne razumeta, da se slovarček ne nanaša na »krovni pojem« (guidance). Mislim, da to ni mogoče, saj tako piše v uvodu slovarja, tako je bilo nešteto krat pojasnjeno, med drugim tudi v odgovoru Strokovne skupine za vseživljenjsko orientacijo in v odgovoru jezikovnega razsodišča. Zato pisanja ge. Sabine Jelenc Krašovec in g. Zorana Jelenca ne vidim kot dobronamerno terminološko razpravo. Osebnostno se ne ukvarjam s »svetovalnim delom« izven karierne orientacije, zato se moji prispevki nanašajo na področje karierne orientacije in ga ne uporabljam kot krovni termin.

3 KAKO NAPREJ

Vseživljenjsko učenje je že dolgo realnost, za katero je značilno, da so meje med izobraževanjem in delom zabrisane. Nekateri andragogi, ki sicer promovirajo vseživljenjsko učenje, pozabljajo da se s tem brišejo tudi meje med različnimi oblikami »orientacij« oziroma »svetovanj« (poklicno, izobraževalno, osebno itd.). Na ravni EU vse te »orientacije« razumejo kot del »guidance« oziroma »career guidance«, toda vsaka od teh dejavnosti je fokusirana na določeno temo in zato specifična.

V procesu razvoja karierne orientacije iz spreminjanja tega izraza so po mojem mnenju andragogi dosegli kar so potrebovali, ohranili svojo terminologijo in dosegli, da se »svetovalno delo« uvede kot krovni izraz za vse sorodne oblike. A to avtorjema spornih prispevkov ni dovolj. Ga. Sabina Jelenc Krašovec si zelo prizadeva zmanjšati pomen sorodne dejavnosti. V svojem prispevku »Sporna

uporaba termina 'karierna orientacija'« (objavljen 7. 3. 2015 na spletni strani ADS) namreč navaja, da naj bi se termin karierna orientacija »uporabljal le v nekaterih, večinoma z delom in zaposlitvijo povezanih dejavnostih«. To ni res, v Sloveniji smo sprejeli evropsko definicijo, po kateri se karierna orientacija nanaša na področje izobraževanja in dela in ta koncept v praksi že dolgo živi. Ga. Jelenc Krašovec se torej ukvarja z misljo, kako karierno orientacijo izriniti iz izobraževanja, kar je v nasprotju z veljavnimi strateškimi usmeritvami Slovenije.

Mislím, da je pretirano ukvarjanje z vprašanjem, kako ločevati sorodne dejavnosti, ni produktívno, še posebej v času ko se te meje brišejo. Želim si, da bi se ukvarjali z vprašanjem, kako lahko različne svetovalne dejavnosti pomagajo posamezniku in kako iskati sinergijo med sorodnimi dejavnostmi in tako povečati učinek našega dela. Na srečo so pogledi obeh avtorjev precej osamljeni, saj se v Sloveniji sodelovanje med institucijami na področju karierne orientacije solidno.

Koga ogroža karierna orientacija

Morda je za nekoga, ki živi v veri, da je svetovanje v izobraževanju odraslih neka dejavnost, ki je povsem ločena od drugih dejavnosti in se ji ni treba ozirati na druge dejavnosti, presenečenje, da je svetovanje v izobraževanju odraslih na ravni EU vključeno v kategorijo »guidance = career guidance«. To morda komu povzroča občutek ogroženosti, a prepričan sem, da svetovanje v izobraževanju odraslih s tem ni prav nič ogroženo, to dokazujejo tudi izkušnje zadnjih desetih let. Poleg tega je že v komentarju k sami definiciji »educational guidance«¹⁸ navedena kot specifična dejavnost. Definicija je široka predvsem iz praktičnih razlogov, saj je potreben nek izraz, ki bi vključeval vse storitve, ki posamezniku pomagajo pri razvoju kariere. Ta definicija se na primer nanaša tudi na razvoj kadrov v podjetjih, na karierni »coaching« itd., a to očitno nikogar ne moti.

V Sloveniji smo se vse relevantne dejavnosti prilagodile novi definiciji »guidance = career guidance«. Dogovorili smo se, kakšno vlogo ima karierna orientacija v šolskem svetovalnem delu, in z izrazom »svetovalno delo« smo tudi našli rešitev (za domačo rabo) za svetovanje v izobraževanju odraslih oziroma in druge sorodne dejavnosti, ki niso fokusirane samo na karierno področje. Zato tudi jaz menim, da medresorska terminološka razprava o izrazih v karierni orientaciji ni potrebna, morda je potrebna med andragogi, a o tem boste sodili sami.

Ali resno mislite z zahtevami

Zahteve, ki so objavljene na spletni strani ADS 2. 12. 2015, vsekakor niso rezultat nekega tehtnega premisleka. Verjamem, da andragogi in člani IO ADS niso v celoti seznanjeni z dejansko situacijo, zato želim opozoriti na naslednje vidike in postaviti nekaj vprašanj:

- V Poročilu o raziskavi o izrazu »Karierna orientacija« – Poročilo o raziskavi (objavljeno 2. 12. 2015) je g. Jelenc zapisal, da je treba sporne izraze takoj izločiti iz javne uporabe do sprejetja ustreznih strokovnih odločitev. Ne vem, če se zavedate, da se s tem postavljate nad zakon (Zakon u urejanju trga dela) in da bi bila takojšnja »izločitev« teh terminov v nasprotju s tem zakonom. Ali se vam tak nestrpen in agresiven pristop zdi pravi?
- Dne 2. 12. 2015 je bilo na spletni strani ADS v rubriki Aktualno objavljeno¹⁹: »Z delom na tem področju bomo nadaljevali in še naprej vztrajali v prizadevanju, da naš strokovni jezik očistimo slabih, samovoljnih in neusklajenih strokovnih poskusov in rešitev« (nanaša se na izraz »karierna orientacija«). Ali nameravate izraz »kariera« izgnati iz slovenskega jezika? Menite, da lahko zavrtite kolo zgodovine kakšnih trideset let v nazaj? So taki poskusi smiselni?

¹⁸ ACS poudarja, da je pri nas izraz svetovanje v izobraževanju odraslih širši kot »educational guidance«.

¹⁹ Vir izpis spletne strani ADS z dne 8.12.2015. Pozneje je nekdo ta stavek s spletne strani umaknil).

- V prej navedenem Poročilu o raziskavi piše, da bo ADS po odpravi »spornih« izrazov v praksi organiziral strokovni posvet²⁰. Ali se požvižgate na prej citirani odgovor Strokovne skupine za vseživljenjsko karierno orientacijo, ki je v Sloveniji pristojna za medresorsko sodelovanje in usklajevanje na področju karierne orientacije in pravi, da taka razprava ni potrebna, saj se je šele pred kratkim zaključila? Ali se požvižgate, tako kot g. Zoran Jelenc²¹, na mnenje jezikovnega razsodišča? Ali mislite, da vaše agresivne zahteve, obsojanja in diskvalifikacije ustvarjajo ustrezno klimo za normalno razpravo o terminologiji?
- V raziskavi, ki jo je g. Zoran Jelenc z dvema sodelavkama opravil leta 2015 (Poročilo je objavljeno 2. 12. 2015), so anketiranci dobili napačne informacije, da je bil izraz »karierna orientacija« uveden samovoljno, brez sodelovanja stroke in da ni usklajen. Ali lahko stojite za rezultati take raziskave, za katero je navedeno, da je zasnovana v Andragoškem društvu?
- G. Jelenc je dobil nekaj odgovorov, v katerih je jasno povedano, da izraz »karierna orientacija« ni sporen ne za stroko, ne za slaviste. V proces so bili vključeni predstavniki različnih strok in relevantni odločevalci. S kom boste torej organizirali strokovno razpravo? Z ljudmi, ki povečini ne delajo na tem področju, kot je to primer v zgoraj navedeni raziskavi? Ali ne vidite, da si s tem jemljete pravico urejati področje terminologije brez večine tistih, ki na tem področju delajo?

G. Jelenc v svojih prispevkih navaja, da ima polno podporo Izvršnega odbora (IO) ADS. To potrjuje zapisnik 3. Seje IO ADS²² (marca 2015), objavljen na spletni strani ADS, kjer lahko preberemo (točka 3): »Zoran Jelenc bo nadaljeval s prizadevanji za strokovno ustrezno rešitev terminoloških vprašanj in v tem ga IO ADS v celoti podpira«.

Videti je, da je IO ADS medtem že ugotovil, da so zadeve šle predaleč, saj so po mojem opozorilu članke g. Jelenca naknadno opremili z obvestilom »Prispevek je mnenje in delo avtorja, ne izraža nujno stališča ADS v celoti« (Hranim izpise spletne strani z dne 8. 12. 2015, kjer tega stavka še ni bilo.)

Verjamem, da se bodo nesporazumi uspešno rešili in da bo naše bodoče sodelovanje tako, kot je predsednica ADS decembra 2015 napisala v novoletnem voščilu: ustvarjalno, povezovalno in dobrovoljno.

²⁰ Citiram: »Čim prej je treba organizirati strokovni posvet in se dogovoriti o izrazih, ki jih lahko uporabljamo namesto izločenih«.

²¹ V odgovoru jezikovnemu razsodišču (objavljeno na spletni strani ADS 7.3.2015) na strani 3 g. Jelenc zapiše: »To preprosto ni res in zato je vaše mnenje povsem zgrešeno«.

²² <http://www.andragosko-drustvo.si/wp-content/uploads/2015/08/Zapisnik-s-prilogami-3.-seje-IO-ADS-5.3.2015.pdf>